

VI Jubileuszowy Zjazd Polskiego Towarzystwa Chemicznego

Polskie Towarzystwo Chemiczne zostało założone w roku 1919. Czołowymi organizatorami byli: prof. *Leon Marchlewski*, prof. *Jan Zawadzki*, prof. *Stefan Niementowski*, prof. *Tadeusz Miłobędzki*. Zgodnie z 1-szym paragrafem Statutu celem P.T.Ch. jest popieranie rozwoju

P.T.Ch. w Białymstoku, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Oświęcimiu, Poznaniu, Szczecinie, Toruniu i Wrocławiu. Przeglądem pracy Towarzystwa i dorobku naukowego polskich chemików są zjazdy chemików polskich organizowane przez P.T.Ch.



Prezydium Zjazdu w chwili otwarcia. Przemówienie wygłasza prof. dr Wiktor Kemula

nauk chemicznych, ich krzewienie pośród społeczeństwa, oraz opieka nad zawodowymi interesami chemików pracujących na polu naukowym i technicznym.

Do wybuchu drugiej wojny światowej działalność P.T.Ch. z Zarządem Głównym Towarzystwa w Warszawie, pięcioma oddziałami: lwowskim, krakowskim, poznańskim, łódzkim i wileńskim, była wysoce ożywiona. Liczne posiedzenia naukowe, na których uczeni polscy i zagraniczni wygłaszali referaty na podstawie oryginalnych prac naukowych umożliwiały zaznajamianie się uczestników z najważniejszymi problemami w chemii czystej i stosowanej.

Po przerwie wojennej, w roku 1946 P.T.Ch. wznowiło swoją działalność. Obecnie tradycyjnie Zarząd Główny P.T.Ch. ma swoją siedzibę w Warszawie, a nadto znajdują się oddziały

Pierwszy zjazd odbył się w Warszawie w 1923 r., drugi w Poznaniu w 1929 r., trzeci we Lwowie w 1933 r., czwarty w Wilnie w 1938 r., piąty dopiero po dziesięciu latach w roku 1948 we Wrocławiu — jako pierwszy po drugiej wojnie światowej. Był to bardzo smutny i skromny zjazd. Smutny — bo ujawnił jakie olbrzymie straty poniosła nauka polska z powodu pożogi wojennej. Skromny — ponieważ placówki naukowe dopiero się tworzyły.

Szósty zjazd odbył się w Warszawie w roku 1959, w dniach od 9 do 12 września, w auli i salach Politechniki. Był on imponujący i doskonale przeprowadzony. Prace przygotowawcze trwały przeszło rok. Protektorat honorowy nad zjazdem objął Prezes Rady Ministrów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — *Józef Cyrankiewicz*.

Komitet honorowy Zjazdu zaszczyli: *Tadeusz Kotarbiński* prezes Polskiej Akademii Nauk, *Henryk Golański* minister Szkolnictwa Wyższego, *Antoni Radliński* minister Przemysłu Chemicznego, *Zygmunt Dworakowski* przewodniczący Stołecznej Rady Narodowej, *Stanisław Turski* rektor Uniwersytetu Warszawskiego, *Jerzy Bukowski* rektor Politechniki Warszawskiej.

Olbrzymią pracę wykonał Komitet organizacyjny Zjazdu w następującym składzie: przewodniczący — prof. *Wiktor Kemula*, sekretarz — prof. *Jerzy Minczewski*, członkowie — prof. prof. *Osman Achmatowicz*, *Bogusław Bobrański*, *Włodzimierz Bobrownicki*, *Tadeusz Borucki*, *Stanisław Bretsznajder*, *Jerzy Chodkowski*, *Alicja Dorabialska*, *Józef Hurwic*, *Eugeniusz Kwiatkowski*, *Konstanty Laidler*, *Wiktor Lampe*, *Tadeusz Milobędzki* (zmarł 15. VII. 59 r.), *Stefan Minc*, *Jerzy Suszko*, *Michał Śmiałowski*, *Wojciech Świętosławski*, *Edmund Trepka*, *Włodzimierz Trzebiatowski*, *Tadeusz Urbański*, *Aleksander Wielopolski*, *Aleksander Zmaczyński*. Ponad tysiąc uczestników Zjazdu rozmieszczono sprawnie w hotelach, zaopatrzone w ładną odznakę VI Jubileuszowego Zjazdu, 65 stronicowy Program Zjazdu z pięknym wstępem prof. *Alicji Dorabialskiej* (z którego też dane zaczerpnąłem do tego artykułu) oraz w 478-stronicowy zbiór komunikatów wygłoszonych w 6-ciu sekcjach Zjazdu, a to:

w sekcji chemii fizycznej nieorganicznej
chemii fizycznej organicznej
chemii organicznej i chemii analitycznej
technologii nieorganicznej
oraz technologii organicznej.

Dnia 9.IX. br., punktualnie o godzinie 10-tej, w auli Politechniki Warszawskiej wypełnionej ponad tysięczną rzeszą chemików z całej Polski i z zagranicy, prof. dr *Wiktor Kemula* prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego otworzył Zjazd, uroczystie i serdecznie witając uczestników i zaproszonych gości. Następnie prof. dr *Alicja Dorabialska* omówiła 40 letnią historię i działalność Polskiego Towarzystwa Chem. Następnie przemawiali — w imieniu Partii i Rządu wiceprezes Rady Ministrów *Zenon Nowak*, przedstawiciel Akademii Nauk wiceprezes *Jan Gorzkowski*, minister Szkolnictwa Wyższego *Henryk Golański*, minister Przemysłu Chemicznego *Antoni Radliński*, rektor Politechniki Warszawskiej *Jerzy Bukowski*, w imieniu Stowarzyszenia Inżynierów i Techników *Aleksander Zmaczyński*, następnie goście zagraniczni — *Jean Timmermans* (Belgia), *Anatol Fiodorowicz Kapustiński* (ZSRR), *I. Arvid Hedvall* (Szwecja), *F. Čuta* (C. S. R.), w imieniu Polskiego Towarzystwa Biochemików *Irena Chmielewska* i w końcu sekretarz Zjazdu *Jerzy Minczewski*. Po 30 minutowej przerwie prof. dr *W. Trzebiatowski* wygłosił pierwszy plenarny referat na temat: Obecny stan i perspektywy rozwoju chemii nieorganicznej i fizycznej w Polsce.



Politechnika Warszawska w dniach Zjazdu

Wnikliwie rozwinięte zagadnienie pozytywnie nastroiło zebranych, bowiem jak z referatu wynika — pomimo olbrzymich strat spowodowanych wojną — polscy uczeni nadrabiają braki i przyczyniają się wyraźnie do rozwoju nauki światowej.

Po południu i w następnych dniach odbywały się posiedzenia sekcyjne.

Wygłoszono:

w sekcji chemii fizycznej nieorg.	171 referatów
w sekcji chemii fizycznej organicznej	117 „
w sekcji chemii organicznej	231 „
w sekcji chemii analitycznej	156 „
w sekcji technologii nieorganicznej	76 „
w sekcji technologii organicznej	84 „
Razem	835 referatów

Z wymienionej liczby referatów, ponad 30 wygłosili uczeni z zagranicy (Anglia, Belgia, Bułgaria, Czechosłowacja, Dania, Kanada, NRD, Węgry i ZSRR).

Ciekawie przedstawiają się inne liczby statystyczne Zjazdu. Z ośrodka warszawskiego wpłynęło około 300 komunikatów, czyli około 37,5% ogólnej liczby, z krakowskiego około 12%, łódzkiego 12%, wrocławskiego 10%, gliwickiego 8%. Dalsze miejsca zajęły ośrodki: poznański, lubelski, toruński, gdański, białostocki, szczeciński, oświęcimski i olsztyński.

A oto liczby obrazujące dorobek instytucji naukowych wg ilości zgłoszonych komunikatów:

Uniwersytety	około 25%
Politechniki	„ 24%
Inne wyższe uczelnie	„ 12%
Uniwersytety wspólnie z instytutami	„ 6%
Politechniki wspólnie z instytutami	„ 6%
Instytuty	„ 25%
Laboratoria przemysłowe	„ 2%

Ponad 60% komunikatów zgłosiły wyższe uczelnie.

Z zestawienia powyższego wynika, że prace naukowo-badawcze na wyższych uczelniach rozwijają się pomyślnie. Z zadowoleniem stwierdził to również w swoim przemówieniu minister *Henryk Golański*.



Sala obrad

Około 40% ogłoszonych komunikatów dotyczyło wyłącznie zagadnień z chemii fizycznej.

W drugim dniu Zjazdu przed południem odbyło się posiedzenie plenarne, na którym zostały ogłoszone niezmiernie ciekawe 3 referaty: 1) mgr inż. *Stanisława Miernika* pt. Perspektywy rozwoju przemysłu chemicznego, 2) prof. dr *Wojciecha Świętosławskiego* pt. Osiągnięcia i perspektywy rozwoju fizykochemii podstawowych surowców organicznych. Uczestnicy spontanicznymi oklaskami powitali prelegenta, a treść referatu wykazała, że w dziedzinie chemii fizycznej w Polsce pracuje się dużo i wyniki tej pracy są uznawane w skali światowej.

Trzeci referat wygłosił prof. dr *Stanisław Bretsznajder* na temat: Kilka aktualnych zagadnień technologii i inżynierii chemicznej.

W czwartek, 10. IX. wieczorem minister przemysłu Chemicznego *Antoni Radliński* wydał przyjęcie z okazji Zjazdu. Przyjęcie zaszczycił swoją obecnością prezes Rady Ministrów *Józef Cyrankiewicz*, którego serdecznie przywitali przedstawiciele resortów gospodarczych, instytucji naukowych, wybitni chemicy z kraju i zagranicy.

W trzecim dniu Zjazdu przed południem i po południu odbywały się posiedzenia sekcyjne, a wieczorem w salach Bristolu kolacja koleżeńska.

W prasie stołecznej codziennie pojawiały się artykuły dotyczące Zjazdu. W „Życiu Warszawy” z dnia 12. IX. 59 r. ukazał się obszerny

artykuł prof. dr *Józefa Hurwica* wiceprezesa P. T. Ch. pt.: Dorobek naukowy chemii fizycznej na usługach przemysłu.

W artykule podkreślił autor wkład pracy w dziedzinie chemii fizycznej wybitnych uczonych polskich: *Bogusława Bobrańskiego*, *Stanisława Bretsznajdera*, *Bogdana Kamińskiego*, *Wiktora Kemuli*, *Janiny Opieńskiej-Blauth*, *Wojciecha Świętosławskiego*, *Bogusławy Jeżowskiej-Trzebiatowskiej*, *Włodzimierza Trzebiatowskiego*, *Tadeusza Urbańskiego*, *Andrzeja Waksmundzkiego*.

W czwartym dniu, 12. IX. od godz. 9—11-tej trwały dalsze obrady sekcyjne, a o godz. 11,30 odbyło się ostateczne posiedzenie plenarne, na którym prof. dr *Tadeusz Urbański* wygłosił interesujący referat na temat: Zastosowanie niektórych metod fizykochemicznych do badania struktury związków organicznych.

Następnie prof. dr *Wiktor Kemula* podsumował i zamknął VI Jubileuszowy Zjazd P. T. Ch.

Żegnając zebranych prof. dr *Michał Śmiłowski*, w tym dniu przewodniczący posiedzenia plenarnego, powiedział: „Życzę owocnej pracy, której wyniki będą zebrane na następnym zjeździe, przypuszczalnie w roku 1969 — i oby po dziesięciu latach zniknęła ze zjazdu chemia organiczna, tak jak na tym zjeździe — chemia nieorganiczna, a zapanowała tylko chemia fizyczna”.

Tadeusz Pukas